

Извештај о раду Српског социолошког друштва 2011/2012

Поштоване колегинице и колеге социолози,

Наше друштво је у протеклих годину дана прилично добро радило и зато имамо са чиме да се похвалимо.

Најпре, постављен је сајт друштва (www.ssd.org.rs) као основ унутрашњег информисања у ССД-у и, истовремено, као излог наше организације и наше делатности намењен широј јавност. Да бисмо обезбедили неопходна средства за постављање сајта, која су износила готово као цела наша годишња чланарина, обратили смо се Центру за промоцију науке, од којег смо добили донацију од 35.000 динара. С тим скромним средствима постављен је сајт који је, према општој оцени, прегледан и академски достојанствен, али не и досадан и једноличан.

Посебно можемо да будемо задовољни што је на сајту представљена до сада најпотпунија историја нашег друштва (1954-2011), богато илустрована фотографијама, које су нам љубазно ставили на располагање наше старије колеге, а око чијег се прибављања посебно ангажовао др Милош Немањић. Такође, на сајту су представљене и информације о претечама Српског социолошког друштва – о Друштву за социјално васпитање (1918-1919) Михаила Аврамовића, Социолошком друштву (1920-1921) Мирка Косића и Друштву за социологију и друштвене науке (1935-1941) Ђорђа Тасића. Ту су и биографије 36 наших социолошких великана и прегаоца који више нису међу нама, као и биографије свих досадашњим председника ССД и главних уредника Социолошког прегледа. Посебно богатство сајта чини рубрика посвећена колективним члановима ССД-а, међу којима се нарочито истиче део о раду ЈУНИР-а, у коме се налази 18 зборника и 4 књиге у ПДФ формату, са пуним текстом.

Не рачунајући ПДФ текстове и књиге, на нашем сајту сада има близу две стотине страница текста и преко стотину фотографија и илустрација. На унапређењу сајта ћемо, наравно, и даље да радимо, и ми апелујемо на сваког социолога понаособ да завири у своје старе фотографије, документе и папире, те да Председништву или уредништву сајта позајми за скенирање све што се може сматрати грађом из историје наше социологије. Јер – да одмах назначимо и један од следећих наших задатака – код нас, нажалост, још увек не постоји ништа што би могло представљати историју српске социологије, иако социологија на овом подручју живи и развија се, ево, већ сто година. Стога бисмо, и као друштво и као научна заједница, могли и морали да у наредном периоду приступимо једном озбиљном пројекту писања историје социологије у Србији – јер за тако нешто постоје како научне, тако и друштвене потребе.

Други задатак који смо током протекле године урадили била је организација научне конференције Друштвене промене у Србији и реформа образовања. Суорганизатор конференције, одржане 15. октобра 2011, био је Институт за педагошка истраживања, а поднето је 35 реферата – двоструко више него на претходној нашој конференцији, 2010. године. Скуп је отворио Слободан Јауковић, помоћник министра за високо образовање. Иако смо од Министарства добили само 150.000 динара, што није било довољно чак ни за штампање свих реферата, сва саопштења су ипак објављена, и то у високо ранжираним часописима

Национални интерес 3/2011 и Нова српска политичка мисао (2/2011), те постављена на сајт нашег друштва. Тако се сви заинтересовани, а посебно стручна јавност, могу упознати са овим радовима и уверити у високи квалитет и актуелност нашег научног скупа. Трећи програм Радио Београда, од 12. новембра 2011, емитовао је циклус емисија у којима је пренео избор из саопштења поднетих на овој конференцији.

Такође, наше друштво је, поводом истоимене књиге Младена Лазића, 5. новембра 2011, организовало округли сто Чекајући капитализам, са међународним учешћем. Поднето је 14 саопштења, за које је планирано да, у складу са уобичајеном процедуром, буду публикована у часопису Социолошки преглед, током 2012. године. И ову мини конференцију су карактерисали квалитетни реферати, као и занимљива и подстицајна расправа.

Хронолошки трећа ствар која је урађена био је састанак Секције наставника социологије, при Српском социолошком друштву, 4. новембра 2011. Састанку је присуствовао и Младен Лазић, представник Српског социолошког друштва у Националном просветном савету. На састанку су размотрени проблеми везани за наставу социологије у средњим школама – од смањивања фонда часова социологије, до запошљавања лица која нису социолози на место професора социологије. Формирана је радна група која би, заједно са нашим представником у НПС, пописала проблеме и предложила решења везана за програм и наставу социологије. Такође је одлучено да се образује делегација ССД која ће отићи на разговор с Министром просвете, како би се на највишем надлежном месту изнели сви проблеми везани за статус социологије. И заиста, Министар просвете и науке Жарко Обрадовић примио је, 23. јануара 2012, једну нашу делегацију. У дужем разговору са Министром, скренута му је пажња на неприхватљиву праксу да социологију данас у српском школству предају различите друге струке – политиколози, економисти, правници, филозофи... – често много више него сами дипломирани социолози. Министар је обећао да ће лично да предузме мере да се преиспитају сва нормативна акта Министарства просвете која такву праксу омогућавају, а ми ћемо, са своје стране, вршити притисак да Министар, свеједно да ли овај или неки други, ово обећање и испуни. Једноставно, мислим да се сви слажемо, да ССД мора инсистирати на ставу, уобичајеном за све наставничке професије, да су само дипломирани социолози довољно стручно квалификовани да могу оптимално изводити наставу из социолошких предмета у средњој школи.

Четврта ствар коју смо урадили било је да, заједно са Народном библиотеком Србије, конкуришемо код Министарства културе, информисања и информационог друштва, за средства из Конкурса за културно наслеђе, са пројектом „Дигитализација часописа Социолошки преглед за период 1938-1999“. Наиме, на сајту Социолошког прегледа постављени су бројеви од 2000. године до данас, као и неки бројеви из деведесетих. Ми смо, међутим, сматрали да је важно да се, дигитализацијом и интернет презентацијом, омогући најширој јавности да може да чита и користи све бројеве Социолошког прегледа и за период 1938-1999. Дигитализовало би се око 12.000 страница или око 1.500 чланака старе серије нашег часописа. За ту сврху, укупно је од Министарства тражено 394.000 динара. На сајту Министарства су 6. марта 2012. објављени резултати конкурса из којих се види да нам је одобрен пројекат, али са финансијском подршком од 80.000 динара. То је пет пута мање него што смо тражили, но надамо се да ће ипак бити довољно да дигитализујемо целе деведесете (тј. оно што недостаје), као и целе осамдесете године 20. века. За остатак – шездесете и

седамдесете године – конкурисаћемо поново наредне године, или ћемо настојати да обезбедимо неке друге спонзоре.

Баш у вези обезбеђења додатних средства за нашу нараслу активност је и пета ствар коју смо урадили – формирали смо Канцеларију за сарадњу са медијима и друштвено одговорним компанијама ССД. За шефа Канцеларије Председништво је именovalo мр Зорицу Вулетић. Са задовољством можемо да кажемо да је ова канцеларија већ обезбедила три донације, и то од општина Обреновац (30.000), Барајево (30.000) и Кањижа (5.000). Донације јесу скромне, али нама веома значајне. Ми се донаторима захваљујемо, као и колегиници Вулетић на овој активности.

Шеста наша акција тичала се израде националних стандарда за област социологије. Наиме, у Нишу је, 10. новембра 2011, у оквиру конференције Наука и савремени универзитет, којом се обележавало 40 година рада Филозофског факултета у Нишу, одржан округли сто на тему „Израда националних стандарда за област социологије“. Округли сто је заправо био проширени састанак Радне групе за израду Националног оквира квалификација за област социологије, коју смо изабрали на прошлој скупштини ССД (26. марта 2011). Састанак је организовала председница Радне групе, др Горана Ђорић, а присуствовали су му сви чланови Радне групе и наставници са свих одсека за социологију Филозофског факултета у Београду, Новом Саду, Нишу и Косовској Митровици.

На састанку је разговарано о процедури дефинисања и усвајања националних стандарда за област социологија, исходима учења на основним студијама, стандардима постигнућа, о језгру дисциплине, о исходима учења на мастер и докторским студијама, затим о томе који ниво когнитивних способности студент мора да демонстрира за прелазну оцену на основним, мастер и докторским студијама, итд.

Вођена је жива и квалитетна дискусија, након које је закључено да се сав материјал достави департаментама за социологију у Србији, на ширу расправу. Након тога уследиће још једна, сводна расправа на Радној групи. Тако ћемо заједничким снагама доћи до најбољег решења којим би се стандардизовала универзитетска настава социологије у Србији.

Седми задатак који смо урадили јесте да смо, у сарадњи са одсецима за социологију Филозофског факултета у Београду, Новом Саду, Нишу и Косовској Митровици, организовали такмичење ученика средњих школа из социологије. Ово такмичење се, до сада, одржавало само у Војводини, а наша Секција наставника социологије је 4. новембра 2011. дала иницијативу да се такмичење прошири и на целу земљу. То је одмах и урађено, искористили смо све наше формалне и неформалне информативне канале како бисмо што више школа обавестили о овом такмичењу и добили 83 пријављена рада и 105 ученика. Имајући у виду да обавештавање о овом такмичењу није ишло преко просветних власти, број радова и заинтересованих ученика се може оценити као одличан. Јуче је био прави фестивал социологије у Србији. Тридесет пет такмичара је, у Београду, Новом Саду, Нишу и Косовској Митровици, пред својим вршњацима, наставницима, родитељима и осталом многобројном публиком, презентовало своје радове на тему „Омладина и запошљавање“. Много труда, знања, емоција и подршке осећало се у атмосфери, па на крају није било толико важно ко је победио. Победила је спремност тих младих људи да се мисли својом главом, храброст да се

јавно наступа, спремност да се преузме одговорност и траже решења, укратко, победила је – социологија.

Ускоро ће, на нашем сајту, бити постављени потпунији извештаји са такмичења, са именима победника по регионима, а ја желим само да кажем, за Београд, да је овде такмичење отворио министар просвете и науке Жарко Обрадовић, да је у публици била директорка Центра за промоцију науке Александра Дрецун, секретар српског привредног клуба Марија Митић, и деканица Филозофског факултета Весна Димитријевић, као и да смо успели да обезбедимо да се учесницима и публици током паузе послужи оброк из оближњег КФЦ ресторана, као део њиховог спонзорства. Током дискусије, наравно, претпостављам да ћемо чути и искуства из Новог Сада, Ниша и Косовске Митровице, а за даље треба рећи да нам је задатак да обезбедимо улазак у официјелни календар националних такмичења за следећу школску годину, како би ово такмичење било још масовније.

Осми задатак који смо урадили тицао се међународне сарадње. Ради се о учлађењу ССД-а у Европску социолошку асоцијацију (ЕСА) и у Међународну социолошку асоцијацију (ИСА). Конкурисали смо за неопходна новчана средства којим би се платила чланарина (око 50.000 динара) на редовном годишњем конкурс Министарства просвете и науке РС, јануара 2012. Очекујемо резултате конкурса и позитивно решење, како бисмо могли да наставимо процедуру учлађења. Члан Председништва задужен за међународну сарадњу, др Срђан Шљукић, већ је контактирао и ЕСА-у и ИСА-у, добивши зелено светло за даљи поступак. Он је и превео наш Статут на енглески, као део процедуре коју треба испунити да би се реализовало очекивано придруживање европској и светској социолошкој заједници.

Такође, у склопу међународне сарадње, члан Председништва ССД Драган Годоровић је, током боравка у Скопљу на једној научној конференцији, 3. новембра 2011, успоставио званични контакт са председницом Удружења социолога Македоније, Весном Димитријевском, позвавши је да буде гост наше следеће конференције. Колегиница Димитријевска је то прихватила, и послала званичну пријаву за нашу конференцију, тако да се надамо да ћемо је видети 1. септембра на Авали. Ми ћемо наставити с постепеним успостављањем прекинутих контаката социолошких удружења некадашњих југословенских република, ради размене професионалних искустава, као и ради заједничког учешћа на научним конференцијама и у регионалним пројектима.

Ето то су биле најважнији задаци које смо урадили у претходних годину дана. Када гледамо шта је оно што треба да урадимо до следеће скупштине, као најважнији задатак нам се поставља да на ефикасан начин, у овој години, изведемо научно-популаризаторску акцију Сто година социологије у Србији.

Одмах да кажем, као и свака традиција, и ова је стогодишњица је донекле „изумљена“, како би рекао Хобсбом. Социологије је код нас, по разним чланцима и часописима, свакако било и пре 1912, али је, према Кобису, први текст у рубрици „Социологија“, Летописа Матице српске, био у бр. 5 за 1912. годину, и написао га је Мирко М. Косић. Летопис Матице српске је и данас жив научни часопис, а Мирка Косића сматрамо нашим првим стручним социологом, па је то и узето као повод да ове године покушамо да резимирамо који је пут прешла социологија у

Србији, која су наша достигнућа, где се налазимо и шта је оно што још има да урадимо, и да са тиме, наравно, упознамо најширу јавност.

У ту сврху је, најпре, и уприличена изложба, коју сте имали прилику да видите у ходнику испред ове сале. Изложба јесте скромна, то је више једна скица наше историје, која углавном наглашава однос наше струке и власти, и помиње само неке социолошке великане, неке књиге и неке личности, у складу са расположивим простором. Другачије би, свакако, било да смо уместо овог једног, имали низ од десетак панова, али, са средствима којима смо располагали, нажалост, и набавка и израда овог једног изложбеног панова (који је стајао 60.000) био је прави подвиг. Жеља нам је да овај изложбени пано обиђе сва одељења за социологију у Србији (Нови Сад, Ниш, Косовска Митровица), као и да буде постављен на нашој конференцији Сто година социологије у Србији, коју планирамо за 1. и 2. септембар 2012. на Авали. Али, превоз и постављање овог панова скопчано је са материјалним трошковима који, опет, превазилазе тренутне финансијске могућности Друштва. Зато смо конкурисали код Центра за популаризацију науке за нека средства, и ако макар мали део њих добијемо, свакако ћемо настојати да ову скромну изложбу види што више младих људи, као и сва остала заинтересована јавност.

У склопу обележавања ове годишњице, организоваћемо и научну конференцију Сто година социологије у Србији. Као координаторе смо укључили и Правни факултет у Београду, будући да је то онај институционални оквир где се социологија, пре 1941, код нас највише и развијала. Чак 94 теме и 107 референата налазе се на списку пријављених за наш научни скуп. Овако велико занимање за ову конференцију надмашило је наша очекивања, показујући сву снагу и самосвест социолошке заједнице у Србији.

То је, наравно, отворило и проблем финансирања овако великог скупа, као и штампања толико радова. Приликом нашег разговора са Министром просвете и науке, Министар је прихватио да Министарство буде покровитељ обележавања јубилеја Сто година социологије у Србији, те да Министарство, у склопу тог покровитељства, обезбеди коришћење простора и услуга Одмаралишта Београд на Авали, које је у власништву Министарства. Такође, постоје и најаве из Службеног гласника да би се могао укључити у штампање радова са наше конференције. Надамо се да ће бар нешто од ових обећања бити реализовано – а ми ћемо се, као руководство ССД-а, око тога својски потрудити. Наравно, ако од ових обећања ипак не буде ништа, мораћемо размислити и о увођењу котизације (која је данас уобичајена за све веће научне скупове и која се по правилу покрива са пројеката учесника конференције). Ипак, и у том случају ћемо настојати да пронађемо и неке друге спонзоре, колико је то у нашој моћи.

Још једну акцију је замислио наш Одбор за обележавање стогодишњице социологије у Србији. Ми смо се обратили Сектору за поштански саобраћај Министарства културе и информисања са молбом да се изда серија поштанских марака којом би се обележио овај јубилеј. Предложили смо да ту серију чине ликови великих српских социолога и то: Ђорђа Тасића, Сретена Вукосављевића, Мирка Косића, Цветка Костића, Радомира Лукића, Војина Милића и Михаила В. Поповића. Имајући у виду да се распоред штампања јубиларних марака утврђује годину дана унапред, као резервну варијанту смо предложили да Сектор за поштански саобраћај одобри издавање макар једне марке са натписом Сто година социологије у Србији

1912-2012. и пратећим логом Српског социолошког друштва. Чекамо одговор и надамо се да он бити позитиван.

Све у свему, према нашој замисли, читава ова 2012. биће година подизања професионалне самосвести социолога у Србији, са циљем да на крају те године наши социолози могу да кажу – поносни смо што смо социолози!

Наравно да ћемо наставити са текућим активностима, које сам већ поменуо и које треба да буду финиширане или континуирано ажуриране – од одржавања сајта, преко дигитализације Социолошког прегледа, даљег рада на Националном оквиру квалификација, борбе за поправљање положаја социологије у средњим школама, новог циклуса такмичења ученика средњих школа, све до учлањења у ЕСА-у и ИСА-у.

И на крају, последњи велики задатак који ова Управа себи даје за наредних годину дана, јесте да на добар начин припреми следећу скупштину, марта 2013, на којој ће се изабрати ново руководство ССД-а. Ми смо, током наша два мандата, започели велике послове, мислим да смо успели да оживимо и проширимо рад Друштва, да му вратимо највећи део оног сјаја које је наше Друштво имало у шездесетим, седамдесетим и осамдесетим годинама прошлог века. Али, непрестано покрећући нове иницијативе и задајући себи нове задатке, ово руководство је преузело и, у ове три године, понело велики терет. Зато, у наредних годину дана, морамо да покушамо да дођемо до тима који ће тај терет наставити да носи. То је оно што се некада звало „кадровска политика“, и то мора бити задатак како ове управе, тако и ове скупштине. У тој „кадровској политици“, наравно, максимално демократској и максимално транспарентној, морамо да дођемо до тима у коме ће се спојити искуство, са новом снагом и ентузијазмом.

„Нова снага и ентузијазам“ – то је управо парола са којом гледамо напред. А због обновљене животне енергије наше организације са пуно оптимизма очекујемо то време које нам долази.

Хвала!

У Београду, 18. марта 2012. године

Председник ССД
проф. др Слободан Антонић